

Înalta Curte de Casație și Justiție

COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

Decizia nr. 21/2016 din 21.11.2016

Dosar nr. 20/2016

Iulia Cristina Tarcea - președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului

Lavinia Curelea - președintele delegat al Secției I civile
Roxana Popa - președintele delegat al Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale
Elena Floarea - judecător la Secția I civilă
Nina Ecaterina Grigoraș - judecător la Secția I civilă
Alina Sorinela Macavei - judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Nicolae - judecător la Secția I civilă
Romanița Ecaterina Vrînceanu - judecător la Secția I civilă
Simona Lala Cristescu - judecător la Secția I civilă
Iulia Manuela Cîrnu - judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă
Ileana Izabela Dolache - judecător la Secția a II-a civilă
Valentina Vrabie - judecător la Secția a II-a civilă
Eugenia Voicheci - judecător la Secția a II-a civilă
Nela Petrișor - judecător la Secția a II-a civilă
Claudia Marcela Canacheu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mariana Constantinescu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Florentina Dinu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Doina Duican - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Simona Camelia Marcu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Decebal Constantin Vlad - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Geanina Cristina Arghir - judecător la Secția penală
Lucia Tatiana Rog - judecător la Secția penală

Completul competent să judece recursul în interesul legii este legal constituit în conformitate cu dispozițiile art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă raportat la art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna Antonia Constantin, procuror șef adjunct al Secției judiciare.

La ședința de judecată participă magistratul-asistent Ileana Peligrad, desemnat pentru această cauză în conformitate cu dispozițiile art. 27² din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii formulat de către Avocatul Poporului vizând "interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea-cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010 privind unele măsuri de reîncadrare în funcții a unor categorii de personal din sectorul bugetar și stabilirea salariilor acestora, precum și alte măsuri în domeniul bugetar, cu modificările și completările ulterioare, art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, art. 8 din anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011".

După prezentarea referatului cauzei, constatând că nu mai sunt chestiuni prealabile de discutat sau excepții de

invocat, președintele completului, doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, acordă cuvântul doamnei Antonia Constantin, procuror șef adjunct al Secției judiciare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Reprezentantul procurorului general a formulat concluzii de admitere a recursului în interesul legii și pronunțarea unei hotărâri prin care să se asigure interpretarea și aplicarea unitară a legii cu privire la problema de drept ce face obiectul sesizării, apreciind întemeiată opinia potrivit căreia nu pot fi acordate despăgubiri pentru persoanele care au dobândit titlul de doctor după intrarea în vigoare a Legii-cadru nr. 330/2009 pentru motivele expuse în memoriul înaintat Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Președintele completului, doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, constatând că nu mai sunt alte completări, chestiuni de invocat sau întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, a constatat următoarele:

I. Temeiul juridic al recursului în interesul legii

1. Articolul 514 din Codul de procedură civilă stipulează următoarele:

"Pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești."

II. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

2. Sesizarea s-a făcut de către Avocatul Poporului, memoriul fiind înregistrat cu nr. 486 din 27 iulie 2016, atașându-se, în dovedirea practicii neunitare, jurisprudența curților de apel.

III. Normele de drept intern care formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unui recurs în interesul legii

3. Art. 30 alin. (6) din Legea-cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, denumită în continuare Legea nr. 330/2009, stabilește că "Pentru persoanele ale căror sporuri cu caracter permanent acordate în luna decembrie 2009 nu se mai regăsesc în anexele la prezenta lege și nu au fost incluse în salariile de bază, în soldele funcțiilor de bază sau, după caz, în indemnizațiile lunare de încadrare, sumele corespunzătoare acestor sporuri vor fi avute în vedere în legile anuale de salarizare, până la acoperirea integrală a acestora".

4. Art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea nr. 330/2009 prevede că: "La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă: (...) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 314 din 7 aprilie 2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 45/2007, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția art. 10 alin. (8), art. 11 alin. (4), art. 12-14, art. 15 alin. (1), art. 17, art. 22-29, art. 30-31, art. 31¹ alin. (2), art. 32-34 și art. 37-41."

5. Art. 4 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010 privind unele măsuri de reîncadrare în funcții a unor categorii de personal din sectorul bugetar și stabilirea salariilor acestora, precum și alte măsuri în domeniul bugetar, denumită, în continuare Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010: "Începând cu luna ianuarie 2010, întregul personal din sectorul bugetar încadrat în autoritățile și instituțiile publice prevăzute la art. 2 alin. (1) și (3) din Legea-cadru nr. 330/2009 va fi reîncadrat corespunzător tranșelor de vechime în muncă și pe funcțiile corespunzătoare categoriei, gradului și treptei profesionale avute la 31 decembrie 2009".

6. Art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010: "În cazul în care drepturile salariale determinate în conformitate cu Legea-cadru nr. 330/2009 și cu prezenta ordonanță de urgență sunt mai mici decât cele stabilite prin legi sau hotărâri ale Guvernului pentru funcția respectivă pentru luna decembrie 2009 se acordă o sumă compensatorie cu caracter tranzitoriu care să acopere diferența, în măsura în care persoana își desfășoară activitatea în aceleași condiții.

Această sumă se include în salariul de bază, solda/salariul funcției de bază sau indemnizația lunară de încadrare, după caz, dar nu este luată în calcul la determinarea altor drepturi de natură salarială care se stabilesc în funcție de acestea".

7. Art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, denumită în continuare Legea nr. 285/2010: "În salariul de bază, indemnizația lunară de încadrare, respectiv în solda funcției de bază/salariul funcției de bază aferente lunii octombrie 2010 sunt cuprinse sporurile, indemnizațiile, care, potrivit Legii-cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, cu modificările ulterioare, făceau parte din salariul de bază, din indemnizația de încadrare brută lunară, respectiv din solda/salariul funcției de bază, precum și sumele compensatorii cu caracter tranzitoriu, acordate potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2010 privind unele măsuri de reîncadrare în funcții a unor categorii de personal din sectorul bugetar și stabilirea salariilor acestora, precum și alte măsuri în domeniul bugetar, cu modificările ulterioare. Sporurile stabilite prin legi sau hotărâri ale Guvernului necuprinse în Legea-cadru nr. 330/2009, cu modificările ulterioare, și care au fost acordate în anul 2010 ca sume compensatorii cu caracter tranzitoriu sau, după caz, ca sporuri la data reîncadrării se introduc în salariul de bază, în indemnizația de încadrare brută lunară, respectiv în solda/salariul de funcție, fără ca prin acordarea lor să conducă la creșteri salariale, altele decât cele prevăzute de prezenta lege."

8. Art. 8 din anexa nr. 5 din Legea nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ, cu modificările ulterioare, denumită în continuare Legea nr. 63/2011: "Persoanele care la data de 31 decembrie 2009 beneficiază de un spor pentru titlul științific de doctor beneficiază de o compensație tranzitorie calculată prin aplicarea procentului de 15% la salariul de bază stabilit potrivit prezentului capitol, calculat ca sumă între lit. A, B, C, D, E ale art. 3."

9. Art. 5 alin. (1¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, așa cum a fost aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 71/2015, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014: "Prin nivel de salarizare în plată pentru funcțiile similare se înțelege același quantum al salariului de bază cu cel al salariaților având aceeași funcție, în care au fost incluse, după data de 31 decembrie 2009, sumele aferente salariului de încadrare, precum și sumele aferente sporurilor de care au beneficiat înainte de această dată, dacă salariatul angajat, numit sau promovat îndeplinește aceleași condiții de studii - medii, superioare, postuniversitare, doctorale - de vechime și își desfășoară activitatea în aceleași condiții, specifice locului de muncă la data angajării sau promovării".

IV. Orientările jurisprudențiale divergente:

10. Sesizarea se referă la modul de interpretare a textelor de lege menționate anterior, incidente în soluționarea cererilor de chemare în judecată îndreptate împotriva angajatorilor, formulate de persoanele care au obținut titlul științific de doctor ulterior datei de 1 ianuarie 2010, cereri prin care acestea au solicitat, în limitele termenului de prescripție extintivă a dreptului la acțiune, plata unor despăgubiri pentru acoperirea prejudiciului cauzat prin discriminare în comparație cu cei care au obținut titlul de doctor anterior datei de 1 ianuarie 2010 și care primesc acest spor sub forma sumelor compensatorii echivalente cu contravaloarea sporului de doctorat de 15% din salariul de bază.

11. Orientările jurisprudențiale diferite s-au conturat după cum urmează:

11.1. Într-o primă opinie, instanțele au respins cererile de chemare în judecată formulate, reținând, în esență, faptul că prevederile art. 30 alin. 6 din Legea nr. 330/2009 nu reglementează acordarea în continuare a unui spor permanent, ci adoptă o măsură tranzitorie pentru conservarea drepturilor persoanelor ce au beneficiat de sporuri cu caracter permanent acordate până în luna decembrie 2009, sporuri care nu se mai regăsesc în anexele la Legea nr. 330/2009 și nici nu au fost incluse în salariile de bază, în soldele funcțiilor de bază sau, după caz, în indemnizațiile lunare de încadrare. Se susține în această opinie că discriminarea din lege nu poate fi constatată de instanțe și a fost remediată chiar de legiuitor prin adoptarea Legii nr. 71/2015. (Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Timișoara, Curtea de Apel Bacău, Secția a VII-a pentru cauze privind conflictele de muncă și asigurări sociale a Curții de Apel București)

11.2. Într-o a doua opinie, instanțele s-au pronunțat în sensul admiterii cererilor de chemare în judecată și obligării angajatorului pârât la acordarea cu titlul de despăgubiri a sumelor echivalente sporului de 15% din indemnizația de încadrare brută lunară, ca urmare a obținerii titlului științific de doctor, apreciindu-se că tratamentul juridic diferențiat ce decurge din înseși prevederile Legii nr. 330/2009, Legii-cadru nr. 284/2010 și Legii nr. 63/2011 în ceea ce privește acordarea drepturilor salariale suplimentare ca urmare a obținerii titlului științific de doctor este nejustificat. Potrivit acestei opinii, criteriul de diferențiere este cel al momentului la care a fost obținut titlul de doctor, iar prin aplicarea

acestui criteriu se ajunge la încălcarea principiului plății egale pentru muncă de valoare egală, fără ca acest tratament juridic diferit să fie justificat obiectiv de un scop legitim. La stabilirea cuantumului acestor despăgubiri s-a avut în vedere cuantumul drepturilor salariale încasate de un salariat ce ocupă o funcție similară având același grad și aceeași vechime în muncă, dar care a beneficiat de sporul de doctorat anterior intrării în vigoare a Legii nr. 330/2009, în limita termenului de prescripție și până la încetarea discriminării. (Curtea de Apel Ploiești, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Călărași, Judecătoria Sectorului 5, punctul de vedere exprimat al Tribunalul Vrancea)

La nivelul curților de apel Pitești, al Secției a VIII-a contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București, al Secției a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale din cadrul Tribunalului București și Tribunalului Galați Secția I civilă, se evidențiază o practică neunitară în această materie, în sensul că au existat atât soluții de admitere a acțiunilor formulate, cât și soluții de respingere a acestora ca neîntemeiate.

11.3. A fost observat și un alt tip de cazuistică judiciară, circumscris unor soluții prin care, potrivit obiectului cererilor de chemare în judecată, instanțele au respins acțiunea prin care se solicita restituirea sumelor de bani reprezentând sporul pentru titlul științific de doctor, ca urmare a controlului efectuat de Curtea de Conturi. Astfel, instanța a reținut că, în cazul în care "pârâtei nu i-ar fi fost plătită suma de 3.264 lei, în considerarea faptului că aceasta nu a obținut titlul de doctor înainte de 2010, cum este situația altor salariați, care au beneficiat de acest spor, se ajungea la crearea unei discriminări între deținătorii titlurilor de doctor obținute anterior datei de 31 decembrie 2009 și cei care le-au obținut după această dată. Or, în cazul sporului de doctorat, se poate observa că legea a menționat acest spor, prin introducerea acestuia în salariul de bază, pentru un grup de cadre didactice, și a înlăturat posibilitatea obținerii acestuia, ca și parte a aceleiași clase profesionale și a faptului că desfășoară aceeași activitate".

11.4. Curtea de Apel Târgu Mureș a precizat că nu au fost identificate hotărâri judecătorești relevante având ca obiect problema de drept menționată în adresă, iar Curtea de Apel Brașov a comunicat că pe rolul Curții și al tribunalelor din circumscripția judiciară nu au fost înregistrate cauze cu un astfel de obiect.

V. Jurisprudența Curții Constituționale

12. Prin Decizia nr. 587 din 5 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 546 din 3 august 2012, și Decizia nr. 594 din 5 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 554 din 7 august 2012, Curtea Constituțională a României a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea-cadru nr. 330/2009 și ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 30 alin. (6) din Legea-cadru nr. 330/2009, art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010 și art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010.

13. Aceeași instanță, prin Decizia nr. 885 din 25 octombrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 27 din 12 ianuarie 2013, a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 30 din Legea-cadru nr. 330/2009 și ale art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010.

14. Cu privire la dispozițiile Legii nr. 285/2010 supuse controlului de constituționalitate a priori, în Decizia nr. 1.655 din 28 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 20 ianuarie 2010, Curtea Constituțională a reținut că "prin Opinia nr. 598 din 20 decembrie 2010 a Comisiei de la Veneția, dată la cererea președintelui Curții Constituționale a Macedoniei, opinie care a fost adoptată la cea de-a 85-a sesiune plenară a Comisiei de la Veneția din 17-18 decembrie 2010, s-a arătat, în mod expres, că: «în lipsa unei interdicții constituționale exprese, o reducere a salariilor judecătorilor poate fi justificată în situații excepționale și în anumite condiții stricte, fără a fi privită ca o încălcare a independenței autorității judecătorești». În continuare, în opinia invocată se arată că o asemenea situație excepțională există atunci când statul suferă în mod considerabil de pe urma unei crize economice și pentru motive întemeiate legiitorul găsește necesar să reducă salariile tuturor oficialilor statului (a se vedea paragrafele 20 și 21 ale opiniei citate). Cu alte cuvinte, o situație de criză economică este un temei suficient de grav pentru a determina o măsură de reducere a salariilor aplicată nediscriminatoriu întregului personal plătit din fonduri publice". În aceste condiții, s-a reținut că dispozițiile de lege criticate de autorii excepției se aplică tuturor categoriilor personalului plătit din fonduri publice, aflate în situația prevăzută în cuprinsul Legii nr. 285/2010, fără privilegii și fără discriminări.

Pentru aceleași argumente, Curtea Constituțională a constatat că textele de lege criticate nu contravin nici dispozițiilor art. 53 din Constituția României și nici celor ale art. 1 din Primul Protocol la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu atât mai mult cu cât Curtea Europeană a Drepturilor Omului, spre exemplu, în Hotărârea din 31 mai 2011, pronunțată în Cauza Maggio și alții împotriva Italiei, paragraful 55, a reiterat jurisprudența sa cu privire la faptul că art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu implică un drept la dobândirea proprietății.

15. Totodată Curtea Constituțională a respins obiecția de neconstituționalitate a Legii nr. 63/2011, așa cum rezultă din Decizia nr. 575 din 4 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 368 din 26 mai 2011, precum și excepția de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr. 63/2011, conform Deciziei nr. 130 din 16 februarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 290 din 3 mai 2012, și Deciziei nr. 31 din 5 februarie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 266 din 13 mai 2013.

16. Prin Decizia nr. 201 din 7 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 483 din 29 iunie 2016, Curtea Constituțională a României a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 5 alin. (1) - (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 sunt constituționale.

VI. Punctul de vedere al Ministerului Public

17. Punctul de vedere al Ministerului Public a fost exprimat în sensul că nu poate fi reținut un tratament juridic diferit, aplicat unor persoane aflate în situații similare, pentru a constata existența unei stări de discriminare, deoarece, pe de o parte, sporul de 15% a fost prevăzut de lege în favoarea unor persoane care aveau dobândit titlul științific de doctor, sporul fiind reglementat de un anumit act normativ care a fost la un moment dat în vigoare, iar, pe de altă parte, există situația unei categorii de personal care a dobândit acest titlu ulterior, sub imperiul unei alte legislații de salarizare, care nu a mai prevăzut și remunerarea aferentă lui. Ca atare, având în vedere că situațiile nu sunt analoge, ci diferite sub aspectul salarizării, legiuitorul este în drept să instituie un tratament juridic diferit al acestora.

VII. Punctul de vedere al Avocatului Poporului

18. Prin memoriul înaintat, Avocatul Poporului a apreciat că admiterea cererilor de chemare în judecată este în litera și în spiritul legii, în principal, pentru evitarea oricărei forme de discriminare între persoanele care dețin titlul științific de doctor.

Se arată, în sesizare, că sistemul de salarizare are la bază, potrivit dispozițiilor art. 3 lit. c) din Legea-cadru nr. 284/2010, principiul echității și coerenței, prin crearea de oportunități egale și remunerație egală pentru muncă de valoare egală, pe baza principiilor și normelor unitare privind stabilirea și acordarea salariului și a celorlalte drepturi de natură salarială ale personalului din sectorul bugetar.

Din practica judiciară examinată reiese că, în unele cazuri, nu a fost respectat principiul egalității și nediscriminării, principiu care, în această materie, presupune plata egală pentru muncă egală. Situația discriminatorie constă, în esență, în acordarea sporului respectiv ca parte a salariului de bază, doar pentru cadrele didactice care au obținut titlul academic de doctor anterior datei de 31 decembrie 2009.

VIII. Opinia doctrinei

19. Domnul profesor universitar Alexandru Țiclea susține că a existat continuitate în reglementarea sporului de doctorat, chiar dacă nu a fost individualizat ca atare ori a fost denumit impropriu compensație tranzitorie, astfel că au dreptul la sporul științific de doctor și persoanele care au obținut acest titlu ulterior datei de 1 ianuarie 2010.

20. Doamna profesor universitar doctor Raluca Dimitriu și-a exprimat opinia în sensul că dobândirea titlului de doctor, după momentul la care legea nu mai asociază un anume spor salarial acestei împrejurări, nu este de natură să genereze noi drepturi, cu motivarea că legiuitorul poate modifica în timp normele privind salarizarea.

21. Domnul profesor universitar Alexandru Athanasiu și doamna asistent universitar Ana-Maria Vlăsceanu au susținut admiterea cererilor de includere în salariul de bază a unor sume compensatorii pentru a acoperi sumele cuvenite cu titlu de spor de doctorat, chiar formularea legii învederând cu o anumită claritate că acele sume tranzitorii se acordau pe o durată determinată de timp, condiționată de implementarea noilor niveluri de salarizare prevăzute de Legea-cadru nr. 284/2010. Or, atâta vreme cât această lege nu a fost pusă în operă, se poate accepta, pe calea interpretării judiciare, ca toți deținătorii titlului de doctor, indiferent de data obținerii acestuia, să fie îndreptățiți să primească sumele tranzitorii.

IX. Raportul asupra recursului în interesul legii

22. Prin rapoartele întocmite de judecătorii-raportori desemnați, conform art. 516 alin. (5) din Codul de procedură civilă, s-au exprimat două opinii, după cum urmează:

22.1. În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea-cadru nr. 330/2009, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010, art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 și art. 8 din anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011, nu pot fi acordate despăgubiri pentru persoanele care au dobândit titlul de doctor

după intrarea în vigoare a Legii nr. 330/2009 în considerarea caracterului discriminatoriu al legislației ulterioare.

22.2. În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea-cadru nr. 330/2009, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010, art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 și art. 8 din anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011, pot fi acordate despăgubiri cu titlu de sume compensatorii pentru persoanele care au dobândit titlul de doctor după intrarea în vigoare a Legii nr. 330/2009.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

23. Analizând recursul în interesul legii, raportul întocmit de judecătorii-raportori, punctele de vedere exprimate de Ministerul Public și de specialiști, precum și problema de drept ce se solicită a fi dezlegată, se rețin următoarele:

24. Recursul în interesul legii îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 514 și 515 din Codul de procedură civilă, fiind exercitat de un subiect de drept căruia legea îi recunoaște legitimare procesuală și având ca obiect o problemă de drept pentru care s-a făcut dovada că a fost soluționată în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive (ori definitive și irevocabile) pronunțate de mai multe instanțe judecătorești de pe teritoriul țării.

25. Obiectul recursului în interesul legii se circumscrie dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, și anume privește probleme de drept soluționate diferit de instanțele judecătorești.

26. În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție este învestită, prin promovarea prezentului recurs în interesul legii, cu solicitarea de a statua asupra interpretării și aplicării dispozițiilor art. 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea nr. 330/2009, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010, art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 și art. 8 din anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011, în litigiile ce au ca obiect acordarea de către angajator a unor despăgubiri rezultate din discriminarea la care sunt supuse persoanele care au dobândit titlul de doctor după data de 1 ianuarie 2010, despăgubiri echivalente cu cuantumul sporului aferent acestui titlu.

27. Deși sesizarea analizează jurisprudența instanțelor în materie raportat la mai multe categorii de bugetari, în considerentele ce susțin opinia Avocatului Poporului se face referire la categoria socioprofesională a cadrelor didactice, invocându-se temeiuri juridice din legislația specifică acesteia, pentru ca, în concluziile de admitere a recursului în interesul legii, să facă vorbire de toți salariații bugetari care dețin titlul științific de doctor.

28. Față de modalitatea în care este sesizată problema de drept ce a generat practica neunitară, se apreciază că situația vizează tot personalul încadrat în Legea-cadru nr. 330/2009, respectiv Legea-cadru nr. 284/2010 și plătit prin legile anuale de salarizare, inclusiv cadrele didactice care, prin Legea nr. 61/2011, au dobândit o normă specială de salarizare anuală.

29. Anterior modificării radicale a sistemului de salarizare a personalului plătit din fondurile publice prin Legea-cadru nr. 330/2009, sporul de 15% pentru titlul științific de doctor era acordat diferitelor categorii socioprofesionale prin legile speciale de salarizare ale acestora [de exemplu, pentru magistrați, prin art. 15 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006, pentru cadrele didactice, prin art. 50 alin. (10) din Legea nr. 128/1997].

30. Potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 330/2009, drepturile salariale ale personalului plătit din fondurile publice sunt exclusiv cele prevăzute în prezenta lege [dispoziția fiind reluată și în art. 1 alin. (2) din Legea-cadru nr. 284/2010]. Prin această dispoziție, legea-cadru de salarizare consacră caracterul exclusiv al drepturilor salariale prevăzute de acest act normativ și de actele normative anuale de salarizare.

31. Conform art. 30 alin. (6) din Legea nr. 330/2009, dacă sporul cu caracter permanent nu se mai regăsește în anexele la prezenta lege și nu a fost inclus în salariul de bază/indemnizația lunară de încadrare (aceasta fiind și situația sporului de doctorat), suma corespunzătoare acestui spor va fi avută în vedere în legile anuale de salarizare, până la acoperirea integrală a acestuia. Această normă este edictată în aplicarea intenției legiuitorului de a oferi o perioadă tranzitorie între cele două sisteme de salarizare prin implementarea treptată, etapizată a dispozițiilor legii-cadru de salarizare, opțiune exprimată în conținutul art. 7 din Legea nr. 330/2009, reluată și în art. 7 alin. (1) din Legea-cadru nr. 284/2010, conform căreia "Aplicarea prevederilor prezentei legi se realizează etapizat, prin modificarea succesivă, după caz, a salariilor de bază, soldelor funcțiilor de bază/salariilor funcțiilor de bază și a indemnizațiilor lunare de încadrare, prin legi speciale anuale de aplicare".

32. În baza art. 4 alin. (1) și art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010 (actul normativ de salarizare pentru anul 2010), începând cu luna ianuarie 2010, întregul personal din sectorul bugetar va fi reîncadrat corespunzător tranșelor de vechime în muncă și pe funcțiile corespunzătoare categoriei, gradului și treptei profesionale avute la 31 decembrie 2009, iar, în cazul în care drepturile salariale astfel determinate sunt mai mici decât cele stabilite

prin legi sau hotărâri ale Guvernului pentru funcția respectivă pentru luna decembrie 2009, se acordă o sumă compensatorie cu caracter tranzitoriu care să acopere diferența, în măsura în care persoana își desfășoară activitatea în aceleași condiții. Această sumă se include în salariul de bază, solda/salariul funcției de bază sau indemnizația lunară de încadrare, după caz, dar nu este luată în calcul la determinarea altor drepturi de natură salarială care se stabilesc în funcție de acestea.

33. Potrivit art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 (legea anuală de salarizare pentru 2011), sporurile stabilite prin legi sau hotărâri ale Guvernului necuprinse în Legea-cadru nr. 330/2009 și care au fost acordate în anul 2010 ca sume compensatorii cu caracter tranzitoriu sau, după caz, ca sporuri la data reîncadrării se introduc în salariul de bază, în indemnizația de încadrare brută lunară, respectiv în solda/salariul de funcție, fără ca prin acordarea lor să conducă la creșteri salariale, altele decât cele prevăzute de prezenta lege.

34. Pentru cadrele didactice, aceeași dispoziție de principiu este prevăzută în art. 8 din anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011, lege specială de salarizare anuală pentru această categorie socioprofesională, în sensul că "Persoanele care la data de 31 decembrie 2009 beneficiau de un spor pentru titlul științific de doctor beneficiază de o compensație tranzitorie calculată prin aplicarea procentului de 15% la salariul de bază [...]".

35. Prin art. 1 pct. 6 din Legea nr. 71/2015 de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 a fost completat art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014, clarificându-se conceptul de "nivel de salarizare în plată pentru funcții similare", după cum urmează: "Prin nivel de salarizare în plată pentru funcții similare se înțelege același quantum al salariului de bază cu cel al salariaților având aceeași funcție, în care au fost incluse, după data de 31 decembrie 2009, sumele aferente salariului de încadrare, precum și sumele aferente sporurilor de care au beneficiat înainte de această dată, dacă salariatul angajat, numit sau promovat îndeplinește aceleași condiții de studii - medii, superioare, postuniversitare, doctorale -, de vechime și își desfășoară activitatea în aceleași condiții, specifice locului de muncă la data angajării sau promovării."

36. Coroborând dispozițiile legale menționate anterior rezultă că sporul salarial de 15% acordat pentru deținătorul titlului științific de doctor (sporul de doctorat), nu s-a mai regăsit, ca atare, în legile-cadru de salarizare nr. 330/2009 și nr. 284/2010. Prin urmare, acesta nu a mai fost acordat la încadrarea/reîncadrarea personalului, potrivit noilor legi de salarizare.

37. Pentru cei care, la data intrării în vigoare a Legii nr. 330/2009, aveau în plată sporul de doctorat, soluția legislativă a fost aceea de a introduce quantumul acestui spor, nu procentual, ci ca sumă compensatorie acordată potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2010. Această sumă compensatorie a fost prevăzută pentru a respecta dispoziția legală potrivit căreia nivelul salariilor în plată nu poate scădea prin aplicarea noii legi.

38. Din succesiunea în timp descrisă anterior, rezultă că sporul de doctorat a supraviețuit prin introducerea lui în salariul de bază, conform art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010, acest tratament juridic fiind continuat de legile anuale de salarizare.

39. Așadar, legiuitorul nu a operat o abrogare veritabilă și efectivă, ci a instituit o natură juridică nouă pentru suma ce recompensează angajatul care își perfecționează pregătirea profesională prin obținerea titlului științific de doctor. Prin includerea acestei sume în salariul de bază, rezultă că un drept salarial secundar devine parte a salariului, ca drept fundamental, recunoscut și apărut de lege. Altfel spus, dreptul a supraviețuit, chiar dacă a cunoscut o evoluție în planul reglementării și a dobândit o nouă denumire: "sumă compensatorie", fiind inclus în salariul de bază.

40. Dispozițiile art. 5 alin. (1¹) și alin. (1²) din Legea nr. 71/2015 și ale art. 19¹ din Legea nr. 193/2016 au confirmat, ulterior, această interpretare.

41. Legea nr. 193/2016, în vigoare de la 5 noiembrie 2016, a statuat:

"Art. I. - Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 877 din 28 decembrie 2010, cu modificările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. După articolul 19 se introduce un nou articol, articolul 19¹, cu următorul cuprins:

« Art. 19¹. - (1) Personalul care deține titlul științific de doctor, indiferent de data obținerii acestuia, beneficiază de un spor de 15% din salariul de bază/solda funcției de bază/salariul funcției de bază/indemnizația de încadrare, dacă îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

a) își desfășoară activitatea în domeniul pentru care posedă titlul științific sau conducătorul instituției apreciază că pregătirea doctorală este utilă compartimentului în care își desfășoară activitatea persoana respectivă;

b) nu a beneficiat de acordarea acestui spor sau nu i-a fost introdus în salariul de bază, potrivit reglementărilor legale anterioare, ca sumă compensatorie.»"

42. Rezultă, așadar, din citarea textului mai sus menționat că, prin legile anuale de salarizare, aceste sume compensatorii ar fi trebuit incluse în salariul de bază, indiferent de data dobândirii titlului științific de doctor.

43. De altfel, Legea nr. 193/2016 nici nu putea să statueze un alt mod, pentru că ar fi încălcat dispozițiile cu valoare de principiu din legile-cadru de salarizare nr. 330/2009, nr. 284/2010 și nr. 285/2010. Mai precis, art. 3 lit. d) referitoare la: "echitate și coerență, prin crearea de oportunități egale și remunerație egală pentru muncă de valoare egală, pe baza principiilor și normelor unitare privind stabilirea și acordarea salariului și a celorlalte drepturi de natură salariată ale personalului din sectorul bugetar."

44. Existența mai multor acte normative, adoptate succesiv într-un interval scurt de timp, în baza cărora s-a intenționat salarizarea unică a bugetarilor nu poate constitui un temei legal pentru instituirea unui tratament diferențiat și pentru nesocotirea principiului egalității de tratament față de toți salariații și care presupune plată egală pentru muncă de valoare egală.

45. Criteriul temporal sau acela al unor reglementări diferite nu poate justifica diferențe de salarizare între persoane care exercită aceeași funcție și care au aceeași pregătire profesională.

46. Prin urmare, nu poate fi acceptată o situație defavorabilă în ceea ce privește personalul care, începând cu anul 2011, îndeplinește condițiile necesare pentru a-i fi inclusă în salariu suma compensatorie de 15% din salariul de bază, comparativ cu personalul care, în anul anterior, era astfel salariat.

47. Pentru toate categoriile de personal aflate în situații identice, salarizarea trebuie să se facă la nivelul de salarizare în plată pentru funcțiile similare din instituția/autoritatea publică unde sunt încadrați. Atunci când este analizată identitatea de situații între doi angajați, nu trebuie verificată identitatea de reglementare, ci trebuie avută în vedere identitatea de activitate desfășurată și de pregătire profesională.

48. Reglementarea propusă de Legea nr. 330/2009, dar și cea prevăzută de Legea-cadru nr. 284/2010 și Legea nr. 285/2010 a urmărit un sistem unitar de salarizare, apariția acestor acte normative fiind o consecință a abrogării unor legi speciale de salarizare, existente în diferitele domenii ale sistemului bugetar. Desigur că legiuitorul poate interveni cu modificări în politica salarială, din rațiuni economice, financiare, dar nu poate face acest lucru decât dacă reglementează criteriile uniforme și o metodologie de calcul exactă pentru ipoteze de fapt identice.

49. Or, ceea ce se solicită prin sesizarea formulată se reduce la aplicarea unui principiu fundamental din dreptul muncii: la muncă și pregătire identică, salarizare identică.

50. Având în vedere prevederile:

- art. 2 din Legea nr. 285/2010, potrivit căreia: ". . . pentru personalul nou-încadrat pe funcții, pentru personalul numit/încadrat în aceeași instituție/autoritate publică pe funcții de același fel, precum și pentru personalul promovat în funcții sau în grade/trepte, salarizarea se face la nivelul de salarizare în plată pentru funcțiile similare din instituția/autoritatea publică în care acesta este încadrat" și

- art. I pct. 1 referitor la alin. (5¹) al art. 1 din Legea nr. 71/2015, conform căruia: "Prin excepție de la prevederile alin. (1) și (2), personalul din aparatul de lucru al Parlamentului și din celelalte instituții și autorități publice, salariat la același nivel, precum și personalul din cadrul Consiliului Concurenței și al Curții de Conturi, inclusiv personalul prevăzut la art. 5 din aceste instituții, care beneficiază de un quantum al salariilor de bază și al sporurilor mai mici decât cele stabilite la nivel maxim în cadrul aceleiași instituții sau autorități publice pentru fiecare funcție/grad/treaptă și gradație, va fi salariat la nivelul maxim dacă își desfășoară activitatea în aceleași condiții."

Rezultă că nu există niciun argument legal care să justifice diferențele salariale dintre persoane care desfășoară aceeași activitate în cadrul aceleiași instituții. Salariile se stabilesc pe categorii de funcții și pe niveluri de pregătire profesională, iar nu în considerarea unor persoane privite ut singuli și care sunt, în mod întâmplător, contemporane edictării unui act normativ.

51. Potrivit jurisprudenței constante a instanței de contencios constituțional, precum și a celei a Curții Europene a

Drepturilor Omului, principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite, iar un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice în mod rațional și obiectiv.

52. Așadar, celor care au obținut titlul de doctor după 12 decembrie 2009 și până la apariția Legii nr. 71/2015 nu li se acordă un spor de 15%, ci li se stabilește un salariu de bază care include "sume compensatorii" calculate conform metodei indicate la art. 8 din anexa nr. V a Legii nr. 63/2011, doar așa putându-se asigura respectarea principiului înscris în art. 3 lit. c) și d) din Legea nr. 330/2009. Situațiile tranzitorii nu înseamnă încălcarea legii și nu pot justifica diferențe salariale importante perpetuate de la 1 ianuarie 2010 până la 9 aprilie 2015.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 517 cu referire la art. 514 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea nr. 330/2009, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010, art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 și art. 8 din anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011, au dreptul la sume compensatorii persoanele care au dobândit titlul de doctor după intrarea în vigoare a Legii nr. 330/2009.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 21 noiembrie 2016.